

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2021-09-09

Diarienummer:
ALN-2021-00442

Handläggare:
Thomas Karlsson

Svar på initiativärende från Vänsterpartiet "Geriatrkläkare inom sjukvården för äldre"

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** besvara initiativärendet med föredragningen i ärendet.

Ärendet

I ett initiativärende vid äldrenämndens sammanträde 28 augusti 2021, § 107, har Tobias Smedberg (V), Ingrid Norlander (V) och Carl Åborg (V) ställt frågor till äldrenämnden avseende geriatrkläkare inom sjukvården för äldre. Initiativtagarna framför bland annat att dessa läkares specialitet är att sätta hela människan i centrum och ha kunskaper om åldrandets sjukdomar. Vidare framförs att antalet äldre ökar i Uppsala och behovet av läkare som är geriatrker kommer öka i takt med antal äldre. Därtill nämns vikten av att kommunen framför till Regionen Uppsala behovet av fler geriatrkläkare inom exempelvis geriatrcentrum och på vårdcentraler för ökad trygghet för de äldre. Slutligen lyfter initiativtagarna fram frågor om Uppsala kommuns samarbete med Region Uppsala för att anställa fler geriatrker och om det resulterat i några framgångar samt vilka eventuella ytterligare åtgärder som planeras i frågan.

I beredningen konstateras att läkarmedverkan i kommunal hemsjukvård i Uppsala län styrs av ett gemensamt avtal samt en riktlinje för vård i samverkan. Vidare framkommer att Region Uppsala och Uppsala kommun har en aktiv samverkan och samarbete avseende frågor som hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO).

Ytterligare framkommer ett flertal pågående och planerade insatser som har beröring till initiativtagarnas frågor exempelvis en kommande utvärdering av den kommunala hälso- och sjukvården där bland annat regionens läkarmedverkan och aspekter som kompetens, kvalitet och innehåll vid utförandet av kommunal hälso- och sjukvård ska belysas. Eftersom upphandlingen pågår så råder sekretess kring lämnade anbud och tilldelning. Arbetet beräknas påbörjas under september och avslutas till årsskiftet 2021/2022. Nämnden kommer på lämpligt sätt kontinuerligt informeras i arbetet med denna utvärdering.

Mot bakgrund av vad som framgår av föredragningen föreslår Vård och omsorgsförvaltningen att ärendet omhändertas inom ramen för befintlig samverkansstruktur (HSVO) samt i kommande utvärdering av den kommunala hälso- och sjukvården.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för systemledning, enheten för strategiskt stöd.

Föredragning

Samverkan mellan huvudmännen

Av 16 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, framgår bestämmelser om regionens ansvar för läkarresurser. Enligt dessa bestämmelser ska regionen till kommunen avsätta de läkarresurser som behövs för att enskilda ska kunna erbjudas en god hälso- och sjukvård i särskilt boende och i dagverksamhet. Detsamma gäller för hemsjukvården om ansvaret för den överlåtits till kommunen. Vidare framgår att regionen med kommunerna inom regionen ska sluta avtal om omfattningen av och formerna för läkarmedverkan.

Region Uppsala och Uppsala kommun har en aktiv samverkan och samarbete avseende frågor som hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO). Samarbetsorganisationen verkar och främjar dialogen såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Förutom en övergripande strategi för närvårdssamverkan¹ formaliseras samverkan i dokumenten Vård i Samverkan (ViS)². Äldrenämnden beslutade vid sammanträdet i december 2021 att anta verksamhetsplanen³ som fastställts av samråd HSVO Uppsala, politisk styrgrupp för närvård.

Läkarmedverkan i kommunal hemsjukvård i Uppsala län styrs således av ett gemensamt avtal samt en riktlinje för vård i samverkan⁴. Region Uppsala ansvarar för att det finns läkarresurser så att den kommunala hemsjukvårdens patienter bedöms medicinskt, utreds, behandlas för sjukdomar och skador samt får vård på rätt nivå. Vårdcentralerna har ansvar för att samverka med den kommunala hemsjukvården och tillhandahålla läkartillsyn i ordinärt boende, särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning, vid korttidsplatser samt dagverksamhet.

¹ Strategi för närvårdssamverkan 2021 - 2023

² Vård i samverkan (ViS)

³ Verksamhetsplan Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) Uppsala 2021 dnr: ALN-2020-00823

⁴ Läkarmedverkan i kommunal hemsjukvård i Uppsala län, Vård i samverkan (ViS).

Det finns i nuläget ingen nationell sammanställning av vilka de krav som regionerna ställer på kompetens och hur samarbetet ska utformas med den kommunala hälso- och sjukvården⁵. Det finns inte heller sammanställt hur mycket tid som läkarna förväntas lägga på uppdraget.

Specialistläkare i geriatrik

Nationellt fanns år 2018 26 specialistläkare i geriatrik inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare i gruppen 65 år och äldre. Antalet specialistläkare i geriatrik inom hälso- och sjukvården har minskat sedan 2014 från 28 till 26 per 100 000 invånare i gruppen 65 år och äldre⁶. En bidragande orsak är att antalet personer som fyllt 65 år har ökat under hela perioden (från 1 926 300 personer 2014 till 2 048 798 personer 2018), samtidigt som antalet specialistläkare inom geriatrik inte har ökat i samma omfattning.

I dagsläget finns geriatriker anställda vid flera av Region Uppsalas verksamheter som samverkar med Uppsala kommuns hemsjukvård, exempelvis äldrevårdsenheten och mobilt närvårdsteam.

Pågående och planerade insatser

Inom ramen för omställningen till en *Effektiv och nära vård* pågår ett utvecklingsarbete som syftar till att skapa ett antal platser i länet till vilka en mer omfattande vård- och omsorgsverksamhet ska koncentreras. En form av nod för arbetet med vård och omsorg inom ett geografiskt område. Till ett vårdcentrum ska viss specialiserad vård så som exempelvis allmänmedicin, vuxenpsykiatri och geriatrik knyts⁷. Tanken är att utforma nya arbetssätt exempelvis kring sambedömningar, teambedömningar och konsultationer - såväl på plats som via telefon eller digitalt. Förutom läkare inom respektive specialitet behövs fler professioner för att kunna skapa funktionella team. Omställningen till en nära vård har starkt fokus på hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå, som är den vårdnivå där både regionen och kommunen är huvudman, vilket kräver en nära samverkan i både planering och utförande. Arbetet följer de inriktningsbeslut om gemensam målbild och vårdcentrumutveckling som fattats av länets kommuner och Region Uppsala med strategin för närvårdssamverkan som grund.

Ett annat projekt som pågår inom *Effektiv och nära vård* är utvecklingen av äldremottagningar vid flera vårdcentraler i länet. Arbetet sker i nära samverkan med kommunen i syfte att förbättra kontinuiteten och omhändertagandet av den äldre för att möjliggöra en högre livskvalitet och autonomi. Tanken är att arbetssättet ska införas vid alla vårdcentraler i länet från och med 2022–23 och framåt. Omställningen till en nära vård fokuserar på hur vi på bästa sätt använder våra resurser för att bidra till god hälsa för våra patienter, brukare och medborgare.

⁵ Äldreomsorgen under pandemin, SOU 2020:80.

⁶ Socialstyrelsen (2021) Vård och omsorg för äldre, Lägesrapport 2021.

⁷ Slutrapport Specialistfunktioner på Vårdcentrum. Region Uppsala 2020.

För tillfället pågår även upphandling av en konsult med uppdrag att utvärdera den kommunala hälso- och sjukvården. Utvärderingen som syftar till att ge en samlad analys av utredningar och rapporter vad gäller den kommunal hälso- och sjukvården kommer även lägga fram förslag till prioriteringar för att strategiskt möta framtida utmaningar. Inom ramen för utvärderingen kommer regionens läkarmedverkan avseende kompetens, kvalitet och innehåll vid utförandet av kommunal hälso- och sjukvård, som en av flera aspekter belysas.

Eftersom upphandlingen är en pågående process råder sekretess kring lämnade anbud och tilldelning. Arbetet beräknas påbörjas under september och avslutas till årsskiftet 2021/2022. Nämnden kommer på lämpligt sätt kontinuerligt informeras i arbetet med utvärderingen.

Mot bakgrund av vad som framgår av föredragningen föreslår Vård och omsorgsförvaltningen att ärendet omhändertas inom ramen för befintlig samverkansstruktur (HSVO) samt i kommande utvärdering av den kommunala hälso- och sjukvården.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 september 2021
- Bilaga, Initiativärende till äldrenämnden – Geriatrikläkare inom sjukvården för äldre

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Geriatriskläkare inom sjukvården för äldre

Antalet äldre ökar alltmer och Uppsala kommun kommer inom en snar framtid bestå av närmare 20 procent äldre över 65 år (17 Procent år 2020). Antalet personer över 65 år var år 2020 drygt 39 000 till antalet.

Behovet av läkare som är geriatriker kommer öka i takt med ökat antal äldre. Dessa läkares specialité är att sätta hela människan i centrum o ha kunskaper om åldrandets sjukdomar.

Kommun och region sköter om sjukvården inom äldreomsorgen samt äldre som bor hemma. Det är viktigt att Uppsala kommun framför till Regionen att det är av särskild vikt att det finns ett större antal geriatriskläkare för de äldre i tex ett geriatriskentrum och på vårdcentraler som gör att de äldre känner en trygghet o att man känner sej förstådd. En geriatriker har kunskap om hur läkemedel påverkar de äldre och hur dessa korsreagerar. Många äldre har flera sjukdomar o det är viktigt att se till helheten. Därför är geriatriker en mycket viktig läkarspecialite som bör ha högre status o som behövs för så många.

Vi vill med detta initiativärende få svar på följande frågor

- På vilket sätt arbetar Uppsala kommun i samarbete med Region Uppsala för att fler geriatriskläkare anställs inom sjukvården för äldre?
- Har arbetet hittills genererat några framgångar och i så fall vilka?
- Finns ytterligare åtgärder planerade från regionens eller kommunens sida för att nå mål om fler geriatriskläkare inom sjukvården för äldre?

Tobias Smedberg (v)

Ingrid Nordlander (v)

Carl Åborg (v)

